

Ο κόσμος της παράλογης βίας

Το μυθιστόρημα «Κεχριμπαρένια

Νύχτα» της Γαλλίδας Σιλβί Ζερμέν

Σιλβί Ζερμέν: «Κεχριμπαρένια Νύχτα». Μετάφραση: Σαπφώ Διαμάντη. Εκδόσεις «Εξάντας», 1998, σελ. 385.

Με σχεδόν βιβλικά αρχετυπικά πρόσωπα, με ποιητικό λόγο έμπλεο από κοσμογονικό ρίγος, με καταστάσεις μιας φρούδικής διείσδυσης κάθετης μέσα σε ψυχικές ζώνες χαμένες στην ομίχλη του ασυνείδητου, η Γαλλίδα συγγραφέας Σιλβί Ζερμέν σπίνει το μυθιστόρημά της «Κεχριμπαρένια Νύχτα», ένα πεζογράφημα δυνατό, ευθύβολο, μια μυθιστορηματική γραφή αναβλύζουσα.

Βέβαια, υπάρχουν κάποιες υπερβολές στην περιγραφή των καταστάσεων ή κάποιες μακρολογίες που το αδυνατίζουν σε ορισμένα σημεία, όμως στο σύνολό

της **ΜΑΡΙΑΣ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ-ΠΟΘΟΥ**

του είναι ένα συγκλονιστικό έργο που δίνει την κατάρα της εποχής μας, αυτή των σκοτεινών ηδονικών εγλημάτων και της παράλογης βίας, με λόγο ρηξικέλευθο και παθιασμένο και με μια μεταφυσική που το κάνει πολύπτυχο και πρισματικό.

Προφανώς και η ίδια η συγγραφέας να οραματίστηκε βιβλικά τα πρόσωπά της, αφού και το όνομα της οικογένειας που ενσαρκώνει το έργο είναι Πενιέλ, ονομασία ενός τόπου της Γένεσης: «Και εκάλεσεν Ιακώβ το όνομα του τόπου εκείνου "Πενιέλ". Είδον γαρ τον Θεόν πρόσωπον προς πρόσωπον και εσώθη μου η ψυχή». Με μια ίδια βιβλική τελετουργία η Ζερμέν θέτει τα πρόσωπά της ενώπιον του Θεού, να λογοδοτήσουν με πάθος απελπισμένο, προκειμένου να βγουν από το βάραθρο της ψυχής τους, από το έρεβος της τυφλής βίας. Η ίδια λέει: «Το μυθιστόρημα αυτό είναι η ιστορία του Κεχριμπαρένια Νύχτα (του γιου Σαρλ-Βικτόρ Πενιέλ) έως τα πέρατα του Κακού, ώσπου να συναντήσει τον Άγγελο και να αναμετρηθεί μαζί του».

Είναι ιδιαίτερα συγκλονιστικές κάποιες σκηνές του μυθιστορήματος, κάποιες περιγραφές της ψυχικής ορμής, όπως όταν ο Κεχριμπαρένια Νύχτα προδίνει το φίλο του Ροζελίν, το άκακο φουρναρόπαιδο, το παραδίνει στους φίλους του να το θανατώσουν, μόνο και μόνο γιατί, με την αθωότητά του, του θύμισε την τραυματική παιδική του ηλικία που είχε ορκιστεί να ξεχάσει. Οι σελίδες αυτές δείχνουν όλη τη σκοτεινή ηδονή ενός τελετουργικού εγκλήματος και, κατά συνέπεια, αποτελούν ανατριχιαστική μαρτυρία των παρόμοιων «τελετουργικών» ή μη εγκλημάτων που μαστιάζουν το σύγχρονο κόσμο. Μόνο που η συγγραφέας -αντίθετα με τα καθημερινά εγκλήματα που τελούνται ίσως με την ίδια αγριότητα, όμως παραμένουν στο σκοτάδι της συνείδησης- δίνει όλον το βασανισμό του νεαρού Πενιέλ, έως την τρέλα, έως την επώδυνη κάθαρση που θα τον οδηγήσει το ίδιο επώδυνο στο φως της συνείδησης. Είναι η στιγμή που θα συναντήσει το δικό του άγγελο, το γιο του, καρπό του εγκλήματός του, γιατί την ίδια εκείνη παράφορη νύχτα θα σμίξει ερωτικά με την αδελφή του Ροζελίν, την Τερέζα. Και από το απελπισμένο αυτό πάθος θα γεννηθεί το παιδί ο Στάχτης, που ονομάστηκε έτσι γιατί γεννήθηκε την «Τετάρτη των τεφρών», πρώτη μέρα της Σαρακοστής, που ο καθολικός ιερέας καίει το αντιμήνσιο και τα βάγια και με τις στάχτες τους χαράζει ένα σταυρό στο μέτωπο των πιστών, σύμβολο του φθαρτού σώματος.

Μια άλλη βιβλική σκηνή είναι εκείνη που ο εκατόχρονος Πενιέλ πηγαίνει στο δάσος να πεθάνει ολομόναχος, νύχτα χιονιού, και καλεί νοερά όσους χάραξαν τη ζωή του, παιδιά και εγγόνια και γυναίκες, καλεί τους νεκρούς και τους ζωντανούς, τέλος, καλεί και το Θεό για να λογοδοτήσει. Και όλη αυτή η σκηνή εκτυλίσσεται με έναν λόγο βαθιά ποιητικό, λόγο μεταφυσικό. Σε ολόκληρο το βιβλίο κυριαρχεί το πάθος, η κατάρα, η παραφροσύνη, το μίσος, η κραυγή και μια αγάπη νοσηρή, αιμομικτική πολλές φορές, παράφορη.

Το μυθιστόρημα αυτό της Ζερμέν αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου μυθιστορηματός της «Το Βιβλίο των Νυκτών». Και τα πρόσωπα συνεχίζουν τον κύκλο της ανθρώπινης περιπλάνησης, ώσπου να φτάσουν κι αυτά στο «απόλυτο της νύχτας». Είναι δικαίο να πούμε πως η μετάφραση της Σαπφώς Διαμάντη απέδωσε με ευαισθησία τον δύσκολο αυτόν πεζογραφικό λόγο.

Κοιμήσει 4 Αυγούστου 1998